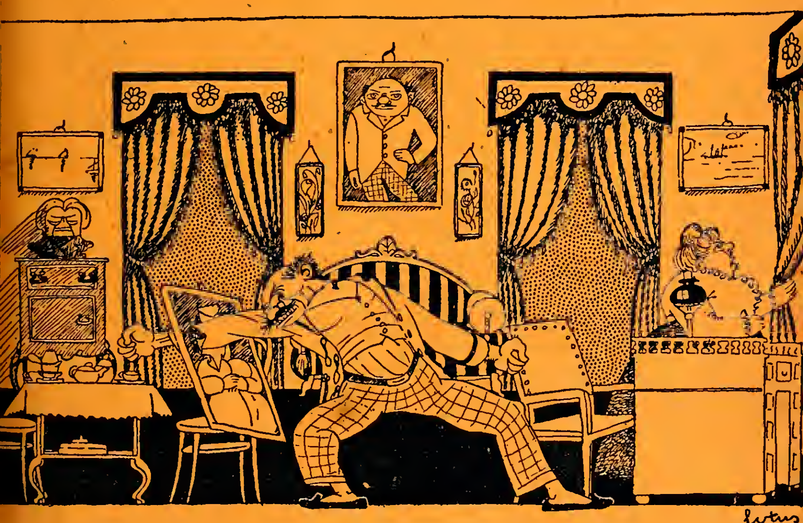
ONRAT COLOMER

LA GUERRA A CASA

18

MADRID
Sociedad de Autores Españoles
1914

La guerra a casa

LA GUERRA A CASA

COMEDIA EN UN ACTE Y EN VERS

DE

C. C.

Estrenada ab extraordinari èxit al TEATRE DE NOVETATS, de Barcelona, el día 1 de juliol de 1873

BARCELONA
BIBLIOTECA «TEATRO MUNDIAL»
21 - Carrer de Sant Pau - 21
1914

FELIX COSTA
IMPRESSOR
Nou de la Rambla, 45

A mon amich Antón Ferrer y Codina

Vaig agafar aquest assumpte, que no es meu; el vaig vestir a la meva manera y en dos dies. Suposo que ho admetràs com a flaca mostra del meu ver afecte, prescindint dels defectes que té.

Ton amich

C. COLOMÉ

REPARTIMENT

Personatges	Actors
DONYA PRUDENCIA . . .	*D.ª Catarina Mirambell.*
ENRIQUETA.	» *Rosalía Soler.*
DON BONIFACI.	*D. Joan Perelló.*
ENRICH	» *Hermenegild Goula*
ALBERT	» *Joan Isern.*

L'acció es contemporànea.

ACTE UNICH

Sala d'una torre a Sarrià. Dues portes al fondo ab un sofà entremitg. Sobre'l sofà, una fotografía bastant gran (retrato de Don Bonifaci), clavada a la paret entre altres quadros. Una porta a cada banda en primer terme. En segón terme, cònsoles ab rellotges y demés adornos propis. A la dreta, una taula ab llibres, papers, tinter y un plano d'una casa ab una gran taca de tinta al mitg. A l'esquerra, taula ab un jòch de cafè. Butaques, cadires, etc.

ESCENA PRIMERA

ENRICH y ALBERT (ab bata y assentat).

ENRICH — ¡ Hola, Albert ! (Sortint pel fondo.)
ALBERT — (Alsantse.) ¡ Enrich ! ¡ Abrassa'm !
¿A quina casualitat
dech l'agradable visita
del meu amich Enrich Pla?
ENRICH — No és casual ; de cap manera.
Es un cas premeditat.
Veient que ara no hi ha feyna
y que fins els tribunals,
per falta de concurrencia,
crech que prompte's tancaràn,
he dit per mi : vés a veure
a l'Albert ; tu el vas casar...
perquè jo vaig arreglar'ho
si te'n recordes.

ALBERT — Veritat.
Has tingut la gran idea:
quan l'Enriqueta et veurà...
ENRICH — ¿Ets felís?
ALBERT — ¡Molt! Tot ho té:
caràcter angelical,
un carinyo a tota prova,
bellesa, docilitat...
ENRICH — ¿Y us esteu aquí, a la torre,
sols?
ALBERT — No; jo hi tinch el papà
y també la mamà d'ella...
Estem més acompanyats.
ENRICH — Me'n alegro.
ALBERT — ¿Però y tu?
¿encara no't vols casar?
ENRICH — Casà els altres, bé; m'agrada.
Casarme jo, mal; molt mal.
¡Fill! la vida de solter
té per mi atractius tant grans...
ALBERT — Enrich, no me'ls enumeris,
perquè no'm convenceràs.
ENRICH — ¡Just! No's dèu parlar de corda
a la casa del penjat.
ALBERT — Ara ja dèus ser més grave.
ENRICH — ¿Perquè? ¿Perquè soch curial?
¡Ca, barret! Dintre de mi
dos homes hi trobaràs:
l'home de toga y boneto
y el de sombrero y gabàn.
Quan me poso l'uniforme
de la meva facultat,
al moment en mi s'opera
el cambi més radical.
Fico la primera màniga,
y ja'm tens serio, estirat:
quan enfilo la segona,
ja estich grave y magistral;
si'm poso el bonete negre
veuràs tal severitat,
que, de respecte, al mirarme,
me voldràs besar la mà.

Però quan deixo la toga
per posarme el *levisach*,
tot ho veig color de rosa;
perdo la formalitat;
me sento ple d'indulgencia
per l'home més criminal;
fins arribo a admetre moltes
circunstancies atenuants,
y no soch el meteix home:
qüestió de traje.

ALBERT — ¡Que ets gat!
¿Y aquella afició a les dònes?

ENRICH — ¡Aumentant, fill, aumentant!
Casualment ara en tinch una
que m'estima...

ALBERT — ¿Si?

ENRICH — Formal;
m'estima per mi mateix.
¡Amor desinteressat!
No més em fa mala cara
quan no estich per derrotxar.
Aquí tinch les seves cartes;
llegeix: t'hi divertiràs.
(N'hi allarga una, escrita en paper blau.)

ALBERT — Es inútil. (No admetentla.)

ENRICH — Llegeix, home. (Albert la llegeix.)

ALBERT — «Resalado...» No està mal.

ENRICH — Que no ho vegi l'Enriqueta,
ja'm diría ¡quin mal cap!

ALBERT — Justament ara s'acosta.
(Se la fica precipitadament a la butxaca de la bata.)

ENRIQUETA — (Entrant per l'esquerra.)
¿Vostè per qui, Enriquet Pla?

ESCENA II

Dits y ENRIQUETA.

ENRICH — ¡Als peus de vostè, senyora!

ENRIQUETA — ¿A qui devem l'honra gran
de tan amable visita?

ENRICH — Ho dèu al género humà,
que, no volent plets, declara
una huelga de curials.

ENRIQUETA — ¿Y el tindrem molt temps aquí?

ENRICH — Vuit dies, si no els sab mal.

ENRIQUETA — De cap manera, al contrari:
però la vida del camp,
ab tant poques distraccions,
tal vegada el cansarà.

ENRICH — ¿Distraccions? ¡Allí en tinch massa!

ENRIQUETA — Ho crech; ¡may serà formal!

ENRICH — (¡Ay, burro de mi!) *Distingo*:
«Tinch distraccions abundants»,
no és frase que sols s'apliqui
a tiberis, broma, balls:
(Fent l'advocat.)
no hablo de los mil placeres
que ofrece la capital;
sino de las mil vigilias
que me es fuerza consagrar
a la espinosa carrera
que abracé con tanto afán.
¿Y la calma, la bonanza
que aquí voy a disfrutar,
no justifican la frase:
«tinch distraccions abundants»,
que la parte adversa ataca?
(Signant a Enriqueta.)
El Tribunal juzgará...

ENRIQUETA — *Muy bien: dentro de ocho días*
absolverá el Tribunal.

ALB. Y ENRIQ. — ¡Ja, ja!

ENRICH — ¡Libre y sense costes!
M'ha sortit molt regular:
¡y tot això sense toga!

ALBERT — No'n tens cap necessitat...
¿Veus? aquest serà el teu quarto.
(Signantli la porta dreta.)

ENRICH — Just, que'm tinch de respallar.
(Sembla que son molt felissos.
La calma y tranquilitat

que disfrutaré...) ¡ Senyora !...
(Saludantse ab Enriqueta.)
Torno... (¡ Vuit dies de pau !)
(Diu «torno» a Albert que està aprop de la porta dreta ; li estreny la mà y entra al quarto.)

ESCENA III

ALBERT y ENRIQUETA.

ENRIQUETA ¡ Quin gènit té més alegre !
ALBERT Aprop seu ningú està trist.
¿ Sabs que avuy estàs hermosa ?
ENRIQUETA ¡ Com ! ¿ avuy no més ? ¿ Y ahir ?
ALBERT Si ahir com a cent valíes
avuy vals com a cent mil ! (L'abrassa.)
ENRIQUETA ¡ Albert meu ! ja fa tres mesos
que estem en sant llas units,
y com més va, més t'estimo.
ALBERT Jo també, y tinch celos.
ENRIQUETA ¿ Sí ?
ALBERT Si ; del teu cosí Vidal.
ENRIQUETA ¡ D'un parent !
ALBERT ¡ Que fa el cap viu !
Mira : sempre que'ns ve a veure
es muda de corbatí :
jo sé que sols en un dia
n'ha arribat a portar sis.
Y el papà avuy observava
que'l que's muda tant sovint
de corbata, no pot sê home
que porti gaire bons fins.
ENRIQUETA ¿ Y és el teu papá que't conta ?...
Ja veig que mira molt prim
y que's preocupa massa
de lo que t'importa.
ALBERT Si ;
però ho fa pel meu bé, tonta.
Qui té defectes a mils
és la teva mamà.

ENRIQUETA — Bueno;
s'interessa tant per mi...

ALBERT — ¡Bah! parlem d'una altra cosa.
L'arquitecto avuy m'ha escrit
que ja ens ha acabat la torre
y estarem millor que aquí.
Té; si vols llegirla... ¡No!
(Al notar que li dava la carta de paper blau.)
(Aquesta es la de l'Enrich.)
Entératen; es aquesta.
(N'hi dóna una altra. Ella la pren, però hi passa la vista apenes, quedàntsela.)
D'aquí un rato haig de sortir
y veurem tots dos la finca.

ENRIQUETA — ¿Y l'altra?... ¿Qui te l'escriu?
(Per l'altra carta.)

ALBERT — ¿Aquesta altra?... Es de l'oncle...
¿sabs?... de l'oncle Joan... (Confós.)

ENRIQUETA — (Ab to un poch sech.) ¡Ah! si.

ALBERT — (Com que no sé dir mentides,
com aquest pillet d'Enrich,
per poch aquesta cartota
em posa en un compromís.)

ESCENA IV

Dits y DONYA PRUDENCIA.

PRUDENCIA — (Entrant pel fondo ab un quadro tapat que deixa sobre el sofà.)
¡Fills meus! molt bon dia...
rès d'incomodarse.
¿Faig nosa?

ALBERT — Al contrari.

PRUDENCIA — Aixís m'ho pensava.
¡Fills meus, quina ditxa
tant grata, tant santa,
és vèureus felissos,
pel cor d'una mare!
¡La llar! ¡la familia!
¡la pau! ¡la bonansa!

¡ Qu'és dolsa la vida,
estant rodejada
d'uns fills com vosaltres,
que tant m'idolatren ! (Abrassantlos.)

ENRIQUETA ¡ Mamà !

ALBERT (¡ Quin lirisme !)

PRUDENCIA Y per xò ¿què'm falta?
No rès ; poca cosa.
Un reconet basta ;
un xiquet de puesto
a la llar de casa.
De tot m'acontento,
a mi tot m'agrada ;
que tinch molt bon gènit
això va a la banda.
No soch, tots ho veuhen,
desconsiderada,
com don Bonifaci,
que en tot troba faltes...

ALBERT ¡ Repari, senyora !...

PRUDENCIA Comprench : és son pare ;
per xò aquí el defensa,
la doctrina ho mana.
En cambi confessi,
perquè és cosa clara,
que no té un caràcter
dels més agradables ;
la sort que jo, en cambi,
soch de bona pasta :
de tot m'acontento,
a mi tot m'agrada...
¡ Fills meus, quina ditxa (Ab expansió.)
tant grata, tant santa,
es vèureus felissos,
pel cor d'una mare !
¡ La llar ! ¡ la familia !
¡ la pau ! ¡ la bonansa !
(S'ha anat enternint, y al acabar abrassa a la seva filla entre plor y singlots.)

ALBERT (¡ Gracies a la Verge,
que al fi plora y calla !)

PRUDENCIA Ara que ja'm sento

més tranquilitzada,
mireus la sorpresa
que vos preparava.

(Descobrint el quadro ab bon march.)

ALBERT
¿Un retrato al oli?

PRUDENCIA
De la vostra mare,
quan era més jove;
quan vint anys comptava,
ab march de tot *lujo*
que adorni la sala.

ALBERT
Bé; però no trobo
ahont col-locarla.

PRUDENCIA
¿Ahont? ¡Aquí, gendre!

(Signant el puesto de la fotografía.)

ALBERT
¿Pero el del meu pare?...

PRUDENCIA
Es fotografía,

(Despenjantla y posant el seu.)

y a qualsevol banda...
a qualsevol puesto
podrà col-locarla:
al séu *gabinete,*
farà molta planta.
¿Veus la diferencia?
¿Podríes negarme

(Donantli el quadro-fotografía.)

tant petit obsequi?

ENRIQUETA
¡Albert, t'ho demana
la teva Enriqueta!

ALBERT
Si tant empenyada
estàs en posarlhi,
concedo.

PRUDENCIA
¡Oh! ¡gracies!

(Tirantse als seus brassos.)

¡Fills meus, quina ditxa

(Sortint de tó y abrassant als dos.)

tant grata, tant santa,
es vèureus felissos,
pel cor d'una mare!

ALB. Y PRU.
¡La llar! ¡la familia!
¡la pau! ¡la bonansa!...

ALBERT
(¡Ho diu cada dia

set-centes vegades !)
(El tipo de donya Prudencia ha de sostenir sempre aquest caràcter voluble y fresseta.)

ESCENA V

Dits y DON BONIFACI, pel fondo y molt cremat.

BONIFACI ¡ Magdalena ! ¿Hont es el *Brusi?*
¿El meu periòdich, hont és?
ALBERT (¡ El papà !)
(Amagant la fotografía sota'ls papers de la taula dreta.)
BONIFACI ¡ Sembla impossible !
¡ Per mi ho fan expressament !
ALBERT ¿Què li passa ?
BONIFACI ¿Sabs què'm passa?
Qu'avuy vaig a câ'l barber
perquè'm dongui el nostre diari ;
el busco per tot arreu...
PRUDENCIA Jo el tinch el *Brusi;* dispensi.
Ja'l pot llegir. (Allargantli.)
BONIFACI ¿Com s'entén?
¿Que no sab que cada dia
soch qui el llegeixo primer?
Haig de veure el curs de plassa...
PRUDENCIA Jo ho he fet senzillament.
Avuy donen folletí ;
y com vaig deixâ el marquès
de la Ferringhea en un lance
que feya erissâ els cabells,
he volgut llegî el final.
Ara estich tranquila, ¿veu?
El marquès de la Ferringhea
es casa y acaba bé.
BONIFACI ¿Què m'esplica de'n Xeringa? (Cremat.)
¿què n'haig de fer del marquès?
¡ Ab xeringues no m'hi vingui !
ALBERT ¡ Però papà !... (Calmantlo.)
PRUDENCIA (Ab ironía.) ¡ Quin tropell !
Es clar ; té de mirâ els tresos...

¡ Més valdría que mirés
les quaranta hores !

BONIFACI ¡ Senyora !...

ENRIQUETA ¡ Però mamà !... (Calmantla.)

PRUDENCIA (Allargantli ab rabia) Aquí el té.

BONIFACI Ara ja se'l pot quedar ;
no el vull.

PRUDENCIA ¡ Prengui'l !

BONIFACI ¡ No !

PRUDENCIA (Tirantlo a terra.) Corrent.

ENRIQUETA (Cullintlo y donantlo a don Bonifaci, ab mimo.)
¿ El pendrà si jo li dono?

BONIFACI Sent aixís, bueno, el pendré. (Rondinant.)

PRUDENCIA Les prerrogatives seves (Ab retintín.)
no les tocarem may més.

BONIFACI ¡ Senyora donya Prudencia ! (Quadrantse.)
d'això que diu, ningú en té.
Ja sab que tots som iguals.

ALBERT ¡ Quant soroll, mare de Déu !
Y tot plegat per un diari...
¡ Si l'Enrich Pla els escoltés !...

BONIFACI ¡ En Pla ! ¿ Que potsê és aquí?

ALBERT Ha arribat ara mateix.

ENRIQUETA Y s'estarà aquí vuit dies.

PRUDENCIA ¡ Me n'alegro ! ¡ L'Enriquet !
¡ tant amich de la familia !

BONIFACI Y de la meva també.

PRUDENCIA Jo l'he vist petit aixís .
(Tots dos es tornen a acalorar.)

BONIFACI Jo l'he vist mamar.

PRUDENCIA Ho crech ;
pitjor jo que l'he vist nèixer.

BONIFACI Jo vaig anâ al casament
dels seus pares.

PRUDENCIA Els seus avis
ja's tractaven ab els meus...

ALBERT Vamos, si ; deixemho córrer...
(¡ perquè encara arribarem
a parlar d'Adam y Eva,
de la poma y de la serp !)
¡ Ah ! L'Enrich es aquí al quarto ;
(Parlant a tots.)

y com jo me'n vaig corrents,
facint-li per mi els honors
de la casa.

ENRIQUETA — Està mólt bé.

PRUDENCIA — Pot quedar descansat, gendre.

BONIFACI — Axís ho faré, fill meu.

PRUDENCIA — Deixa'm posar la gorreta
de llaços grochs y vermells...
¡ En Pla aquí ! Vina ab mi, noya.
(Se'n va per l'esquerra.)

ENRICH — Sobre tot no triguis, ¿sents?
(A Albert y anantse'n ab sa mare.)

ALBERT — No més visito la torre,
y torno a sê aquí al moment.
(Se treu la bata y es posa una levita.)

ESCENA VI

ALBERT y DON BONIFACI.

BONIFACI — (Ara's planta aquella gorra
de llaços vermells y grochs :
semblarà un cavall dels toros.)
Escolta, Albert... ¿Estem sols?

ALBERT — Si.

BONIFACI — ¿Què't sembla?

ALBERT — ¿Com què'm sembla?

BONIFACI — ¿Que ha de durar gaire això?

ALBERT — ¿Què vol dir?

BONIFACI — ¿Que ets curt de vista?
¿Que no veus quins paperots
me fa fer donya Prudencia?
¿No veus com, a poch a poch,
aquí s'ha fet la mestressa
y ens fa anar com uns ninots?
Com si aquí jo fos un zero
a l'esquerra...

ALBERT — No senyor.

BONIFACI — No ets curt de vista, jo ho veig ;
però ets cego.

ALBERT — ¡ Quin error !

BONIFACI — Valga que jo soch aquí :
(Signant el retrato de donya Prudencia.)
que vigilo... ¿què és allò?
(Repara en el retrato.)

ALBERT — (¡Ay! ¡ay!... ¡quina saragata!)

BONIFACI — ¿Què vol dì allí aquell bunyol?

ALBERT — Un regalo... Es el retrato (Confós.)
de donya Prudencia.

BONIFACI — ¡Com!
¿Y el meu?... ¿Ahont l'han ficat?

ALBERT — No s'enfadi ; l'he tret jo.
S'ha empenyat donya Prudencia
que hi posés el seu... y... sols...
per pura galantería...

BONIFACI — Vamos ; això si que és nou.
¡Digues per debilitat!

ALBERT — Per debilitat, si vol ;
però no he trobat el modo
de poguerli dir que no.

BONIFACI — ¡Just! molt ben fet. Primê és ella.
(Ab ironía.)

ALBERT — Bé s'han de fer concessions...

BONIFACI — ¡Y el retrato de ton pare
te'l podràs ficâ al rebost!
(Veyent que Albert es posa el barret, rient.)
Es clar ; ni menos m'escoltes.

ALBERT — Ja arreglarem tot això
en tornant. ¿Veu? ¡Un quart d'una!
Corro... Valga que és aprop.
(Se'n va correns pel fondo.)

ESCENA VII

DON BONIFACI, luego ENRICH, per la dreta.

BONIFACI — ¡Com ha cambiat, pobre Albert!
no sembla el mateix xicot.
Deixarse portar per dònes...
vamos ; es ignominiós.
¡Y fins a mi em sacrifiquen!...
¡Oh! ¡no ho permeto! ¡això no!

¡Aquí, primer soch jo qu'ella!
¡no vull més contemplacions!
¿Què n'ha fet del meu retrato?
(Trobantlo.)
¡Mal llamp!... ¡Sota'ls paperots!
¿Ah, si? Donchs espera't... ¡Arri!
(Despenja el de donya Prudencia y el tira sota'l sofà.)
¡Amaga't aquí, bunyol! (Penja el seu.)
¡Si em torna a treure del puesto,
juro que sabrà qui soch!
(Se'l mira fins que li toca parlar. Surt Enrich.)

ENRICH (Aquesta casa respira
la tranquilitat per tot;
la pau de l'hogar domèstich:
¡quina calma! ¡quin repòs...
y quin descans m'hi prometo
de tantes agitacions!)

BONIFACI ¡L'Enriquet! (Abrassantse.)

ENRICH ¡Don Bonifaci!
¿Què tal?

BONIFACI Per ara tots bons.
¡Caramba! ¿sab qu'està gras?

ENRICH Si; la curia em prova molt.

BONIFACI Segui, y fem petar la claca...
Veyam si estem ben sols... (¡Bo!
¡ja es aquí l'estripa-cuentos
ab allò vermell y groch!)
(Veyentla venir per la dreta ab la gorra indicada.)

ESCENA VIII

Dits y DONYA PRUDENCIA.

PRUDENCIA (Corrent a Enrich y dantli la mà ab efusió.)
¡Quina sorpresa agradable
em causa tant bon amich!
¿Què tal? ¿què tal, don Enrich?

ENRICH Molt bé. ¡Vostè tant amable!...
(Vamos, son molt bona gent;
(Ab molta satisfacció.)
això es com un colomâ.)

PRUDÈNCIA Vingui, vingui que seurà ;
no faci cap compliment.

ENRICH (¡ Tothom, afecte em demostra !)

PRUDENCIA No n'admeto, a casa meva.

BONIFACI (¡ Endavant !... La casa es seva ;
yo al menos diría nostra.)
Segui aquí en el meu silló.
(Acostantli un silló.)

PRUDENCIA (¡ Ya s'ha fet lo silló seu !)
Estarà millô en el meu. (Acostantli l'altre.)

BONIFACI En el meu s'està millô.
(Es peguen cops ab els sillons per detràs d'Enrich ab l'objecte de ferli acceptar el seu respectiu silló.)

ENRICH Per tenî a tots dos respecte,
seuré un xich a cada assiento.
(Tots dos s'aparten y Enrich, al assentarse, cau a terra.)

TOTS TRES ¡ ¡ Ay ! !

PRUDENCIA ¿S'ha fet mal?

BONIFACI ¡ Si que ho sento !

ENRICH (¡ Massa afecte ! ¡ Massa afecte !)
(Alsantse y posantse la mà a l'esquena.)

PRUDENCIA Si vostè no s'hi fiqués
això no succehiría.

BONIFACI Yo primé el silló ofería...

ENRICH Vamos, vamos ; no ha estat rès.
(Tots tres s'assenten.)

PRUDENCIA El meu gendre ha disposat
que li fes els honors...

BONIFACI Si ;
ara aquí mateix... aquí,
lo mateix m'ha encomanat.

PRUDENCIA A casa tot ho faig jo ;
(Alsantse y anant a la taula esquerra.)
si em permet, arreglaré
tot aquet joch de cafè.

ENRICH Vostè es duenya.

PRUDENCIA Si senyô.

BONIFACI Ara vuy que vegi uns plans...
(Alsantse y anant a la taula dels papers.)
La torre que an el fill meu
jo li faig comprar ; ja ho veu

tot me passa per les mans.

ENRICH Veig que aquí reina armonía;
de la ditxa això es la ciencia.

BONIFACI Si tothom tingués... *prudencia,*
molta més ne reinaría.

(Tot remenant el plano.)

PRUDENCIA ¡Com!... (Trencant una tassa.)
Viuríem molt més bé;
més ditxosos tots quants som,
(Tot fregantne una altra.)
si els Bonifacis de *nom*
ho fossin de *fets* també.

BONIFACI ¡Donya Prudencia!

(Tacant el plano ab el tinter.)

ENRICH ¿Què hi ha?
¿Que s'enfaden? ¿Què'ls hi passa?

BONIFACI Que ara ha trencat una tassa.
¡Veliaquí com tot ho fa!

PRUDENCIA Ara ha embrutat tots els plans
tiranthi a sobre'l tinter.
¡Com que al senyor trapasser
tot li passa per les mans!...

BONIFACI ¡Trapasser! ¿que es indirecta?

PRUDENCIA ¡Com vulga!

ENRICH ¡Don Bonifaci!

(Calmantlos.)

BONIFACI Permeti'm: (A Enrich.)
Miri: no fassi (A Prudencia.)
que jo li trenqui el respecte.
¡Miri que tinch molt ple el bot!

PRUDENCIA ¡Desboti d'una vegada!

BONIFACI Donchs li dich que no m'agrada
lo qu'aquí fa el séu nebot.

ENRICH ¿Pero a que viene esta homilia?

(Fent l'advocat.)

BONIFACI Jo el vigilo molt temps fa...

PRUDENCIA ¡Sembla que vol atacâ
la honradès de la familia!
El seu fill obra pitjó;
també el vigilo, no's pensi.

ENRICH Por Dios, señores,,,

BONIFACI Dispensi ;

(A don Enrich.)

¿Y què vol di ab tot això?

(A Doña Prudencia)

ENRICH ¡Señores ; más dignidad !
(No veig rès del que'm pensava.)
Tal disputa menoscaba
la paz, la felicidad.
Cuando existen sinsabores,
el bienestar es un sueño :
el ser de sí mismo el dueño
es la gran virtud, señores.
Esto es claro como el sol ;
y el tribunal ...no... vull dir...
vaja, anemse'n al jardí ;
(¡Y quin discurs més bunyol !)

(Se'n van pel fondo.)

ESCENA IX

DONYA PRUDENCIA.

PRUDENCIA Veient l'Enrich com me tracten,
vol que tingui dignitat...

(Reparant en el retrato.)

¡Altre cop el seu retrato
penjat a sobre el sofà !
Ell li posa ; no hi ha dubte.
Esborrar s'ha proposat
fins el meu record, ¡l'infame !
però no : no ho lograrà.
No veig enlloch el meu quadro...
¡Què miro ! ¡sota'l sofà !
¿Aixís me tractes? Espera't.

(El despenja ; el posa per terra y penja el seu.)

Ja'l torno a tenir penjat.
¡Si toques la meva copia,
sabràs qui es l'original !

ESCENA X

DONYA PRUDENCIA y ENRIQUETA per l'esquerra.

ENRIQUETA ¿Què té, mamà?
PRUDENCIA ¡Filla meva!
¡que aquí m'estàn insultant!
ENRIQUETA ¿Però, qui?
PRUDENCIA ¿Qui vols que sigui?
ENRIQUETA El meu Albert no es capàs ...
PRUDENCIA ¡El teu marit!... No'l defensis;
tots els homes són iguals.
ENRIQUETA Però d'ell, què té que dirne?
PRUDENCIA Que l'observo molt temps ha
y que la seva conducta
no es gens clara; la vritat.
Les anades y vingudes
que li veig fe a cada instant,
amaguen algún misteri
que'm dóna molt que pensar.
ENRIQUETA ¡Ah! no li dongui cuidado.
El meu marit ha comprat
una torre a Sant Gervasi
y avuy l'envía a buscar
l'arquitecto a dos quarts de una...
(Mirant el rellotge.)
Ara l'estàn visitant.
PRUDENCIA ¿Ha rebut carta o recado?
ENRIQUETA Carta que fa poch li han dat.
PRUDENCIA ¿Y creus qu'es de l'arquitecto?
ENRIQUETA Ell m'ho ha dit.
PRUDENCIA ¡L'home es tan fals!
ENRIQUETA (Algo capficada.)
Ara vostè m'hi fa caure.
Quan s'estava ab l'Enrich Pla,
una carta a la butxaca
al entrar jo s'ha ficat;
preguntantli jo de qui era,
m'ha dit que del oncle Joan...
y fins crech qu'al dirme això,
estaba confós, torbat,

PRUDENCIA ¡Ah! ¿Què't dich jo cada dia?
¡Pensa mal y no erraràs!
Li vull registrar la bata.
(Buscant per la bata.)
ENRIQUETA ¡No ho fassi, per Déu, mamà!
PRUDENCIA Fuig, dòna; ja sé lo que és.
Deu l'hagi ben perdonat,
si amagava res ton pare,
jo li trobava al instant.
¿Què es aquest paper?
(Trobant la carta blava.)
ENRIQUETA La carta...
Just; escrita en paper blau.
PRUDENCIA Llegim:—«Rassalado mío»—
ENRIQUETA ¡Com!
PRUDENCIA No crech que l'oncle Joan
digui may en una carta
que'l seu nebot es salat.
ENRIQUETA ¡Veyam—«A las doce y media
(Prenentla y llegint.)
te espera tu Trinidad.»—
¡Ara hi es! Miri: ¡la una!
(Signant el rellotge.)
PRUDENCIA No ho hagueres sabut may,
si no és per la teva mare.
ENRIQUETA ¡Calli! Ja'l sento pujar.
Acompanyi'm al meu quarto...
¡no el vull veure!
(Plorant y guardantse la carta.)
PRUDENCIA Ben pensat.
¡Un divorci desseguida!
Justament l'Enriquet Pla
es aquí: ell va casarvos...
que us descasi y s'ha acabat.
(Enriqueta se'n va.)
¡Ah!... Lo que és en el meu puesto
¡ja may més t'hi posaràs!
(Al dir ¡Ah! s'adona de la fotografía, que es a terra, se'n va detràs de la taula dels papers y figura que treu el retrato de don Bonifaci del quadro y quen fa dos trossos. Se'ls posa triomfalment sota'l bras y surt ab molta dignitat seguint a la

seva filla. Per evitar dificultats es tindrà una fotografía (representant un vell) rompuda en dos trossos ab l'objecte de fer servir sempre els mateixos. Perquè no vegi el públich lo que fa donya Prudencia, hi poden haver tapetes a les taules.)

ESCENA XI

ALBERT y luego DON BONIFACI.

ALBERT ¡Uf! ¡Quina calor! La torre
té moltes comoditats:
estarem bé; però, en cambi,
es bossí que'm costa car.
BONIFACI ¡Albert! (Pel fondo y molt agitat.)
ALBERT ¡Quina agitació!
¿Què és lo que passa, papà?
BONIFACI ¡Ja'l tinch, Albert, ja'l tinch!
ALBERT ¿Què?
BONIFACI Fesme el favor d'escoltar.
Ja sabs lo que t'he dit sempre
sobres del cosí Vidal,
nebot de la teva sogra.
ALBERT ¡Si! ¿Què? (Ansiós.)
BONIFACI Veuràs què ha passat.
Sota'ls tarongers m'estava
tranquilament passejant
y et veig el cosí entre'ls arbres...
¡duya un corbatí groch clar!
¿no't sembla que aquest color
es un color criminal?
ALBERT ¡Digui!
BONIFACI S'arrima a la alsina,
y dins del tronch ha ficat
una carta.
ALBERT ¡Una carta!...
BONIFACI ¡Calla! Deixa'm acabar.
Ya m'hi anava a tirâ a sobre,
quant la cambrera ha arribat;
ha tret del tronch el bitllet
y ha fugit corrents, volant.

La segueixo y veig que's fica
al pabelló del detràs,
que és ahont cusen les senyores :
en aquell mateix instant
elles hi entraven. La porta,
oberta de bat a bat,
m'ha permès veure la criada
que entregava ab gran afany
el bitllet a l'Enriqueta,
¡ y davant de la mamà !

ALBERT ¡ Quin cinisme !

BONIFACI ¡ Calla, calla !
que encara no s'ha acabat.
Se l'han llegit elles dues,
y, quan les he vist marxar,
entro allí, busco el bitllet,
el trobo y te l'he portat.
(Li entrega ab aire triomfant.)

ALBERT «Tu condición, vida mía, (Llegint.)
es muy indigna de ti ;
saldremos los dos de aquí
mañana al rayar el día»...
¡ Fugî ab ell ! ¡ Sembla impossible !

BONIFACI ¡ Fill meu !

ALBERT ¡ Sóch molt desgraciat !
(Cayent en una butaca.)

BONIFACI Mira ; ve la teva dòna.

ALBERT Donchs deixi'ns sols un instant.
(Alsantse.)

BONIFACI ¡ Valor !

ALBERT No tingui cuidado.

BONIFACI Gracies que jo, d'allí dalt
(Signant el retrato.)
tot ho veig... ¡ Com ! ¡ Això es massa
¡ Altre cop m'ha despenjat !...
¡ Vinga aquesta pasterada !
(Agafa el retrato. Li pega un cop de puny passanthi tot el bras pel mitg. Se'l posa sota'l bras y ab dignitat diu.)
¡ Ara, tornathi a posar !
(Se'n va triomfalment pel foro.)

ESCENA XII

ALBERT, ENRIQUETA, per l'esquerra.

ENRIQUETA (¡ Es ell !)
ALBERT (¡ Es ella !)
ENRIQUETA (Valor.)
ALBERT (Sobre tot serenitat.)
Les explicacions podríen
exaltarnos ; per lo tant,
deixo a la seva conciencia
el cuidado d'apreciar
la seva indigna conducta.
ENRIQUETA ¡ Com ! ¡ No hauría cregut may
que s'atrevís a parlarme
del modo que està parlant,
sabent, com sé, que la seva,
més que indigna, és criminal !
Però vostè... ja ho comprench,
vol disculparse acusant.

ESCENA XIII

Els mateixos y ENRICH, escoltant desde'l fondo.

ALBERT Disculparme... no senyora ;
¡ entre'ls dos tot s'ha acabat !
ENRIQUETA ¡ Vagi ab la seva querida !
ALBERT ¡ Vagi ab el cosí Vidal !
ENRICH ¿ Què és això? (Adelantantse, entremitg d'ells.)
ALBERT ¡ Que la senyora
indignament m'ha faltat ;
però tu, que vas casarnos,
ara ens podràs separar !
ENRIQUETA (Dient el següents versos, al mateix temps que'ls anteriors d'Albert.) ¡ Que'l meu espós
indignament m'ha enganyat ;
y vostè, que va casarnos,

ara ens podrà separar!

ENRICH ¡Alto el fuego, ciudadanos!
que jo no estich enterat.
Permeti'm varies preguntes,
y per tu vuy comensar.
¿Quins són els teus càrrechs?

ALBERT Mira;
per'quet bitllet ho sabràs.

ENRICH ¡Hola! Vetaquí la carta
que ara jo estava buscant
ab la teva sogra.

ALBERT ¡Com!

ENRICH Veuràs. El cosí Vidal
enamora a la cambrera,
¡que és molt guapa!

ALBERT Si; endavant.

ENRICH ¡Ay, dispensi! (A Enriqueta.)

ENRIQUETA De rès; digui.

ENRICH No'n fassi cas; un detall.
Fins l'havía ensibornada
per fugir tots dos plegats.
S'ha arrepentit, la xicota;
y ha dat la carta al instant
a les senyores, que'm diuhen
que jo em tinch d'encarregar,
ab política y bons modos,
de treure d'aquí en Vidal.

ALBERT ¡Jo que'm creya!... ¿No'm perdones?

ENRIQUETA No, perquè tinch càrrechs grans.

ENRICH Hable la parte contraria.

ENRIQUETA Lleigeixi aquest paper blau. (L'hi dóna.)

ENRICH ¡Cartetes!... ¡No tens perdó!
(Renyantlo.)
¡Jo això no ho faría may! (Llegeix.)
«Ressalado...» ¡Jem!... la meva...
¡senyora, què pensarà!...
¿Sabs que ets molt discret, Albert?

ENRIQUETA ¿Aquesta carta es den Pla?
M'enganya.

ENRICH ¿L'enganyo? Miri:
aquí en té. Vagi mirant.
Totes diuhen *ressalado*,

y la firma *Trinidad.*
¿Veuen com un malentès
pot portar disgustos grans?
¿Saben lo que han de fer?

TOTS DOS ¿Què?

ENRICH Estimarse més que may.

ENRIQUETA ¡Albert meu!

ENRICH Una abrassada.

(Els fa abrassar.)

ENRIQUETA La mamà m'ha assegurat...

ALBERT El papà m'havía dit...

ENRICH Bé, si... comprench; ja ho veig clar.
Mireu; teniu dins de casa
dos enemichs grans, mortals:
dos enemichs que us adoren.

TOTS DOS ¿Qui són?

ENRICH Els vostres papàs.
De tant que us volen felissos
fan que sigueu desgraciats.

ENRIQUETA ¡Què hi farem!

ENRICH Vaig a arreglarho.
Deixeume fer; tinch un plan.
Ja que us porten *guerra a casa,*
jo hi faré brillar la pau.

ESCENA ÚLTIMA

Dits, DONYA PRUDENCIA y DON BONIFACI pel fondo, molt acalorats.

BONIFACI El divorci no existeix;
però no hi fa rès per xò:
podrem fer separació
y ve a resultâ el meteix.

PRUDENCIA ¡Donchs separació! ¡molt bé!

BONIFACI Y la podrem fer durâ
fins que vostè es morirà.

PRUDENCIA ¡Si no's mor vostè primê!

BONIFACI ¡Ca! No m'ho farà pas creure.
¡Senyora, soch dur de testa!

La separació, un cop llesta,
fujo ab el fill, per no veure
tal criatura al meu costat...
(¡ Ay, senyor ! ¡ li dich criatura !
Dèu tenir la pell més dura
que les banyes de Pilat.)

ENRICH — No's pot fer separació.
Els seus fills són molt ditxosos,
perquè he lograt dels esposos
una reconciliació.
S'han dat ara una abrassada
y demà, al tren de les sis,
se'n van.

PRUD. Y BONIF. — ¿Ahont? (Molt estranyats.)

ENRICH — A París,
a passâ una temporada.

BONIFACI — ¿De veres?

ALBERT — Si... (Obchint als signos d'Enrich.)

ENRIQUETA — Si...

ENRICH — Formal.

BONIFACI — ¡ Jo que'ls estimava més !...

PRUDENCIA — ¡ Jo els portava un interès !...

BONIFACI — ¡ Jo els portava un capital !...

PRUDENCIA — ¡ Sola al món ! ¡ Pobre de mi !

BONIFACI — ¡ Sol al món ! ¡ vès, què faré !

ENRICH — Donchs, escolti.
(Parlant a l'orella de Bonifaci.)

BONIFACI — ¡ Si !... Potser...
(Posant cara rissuenya y mirant fins al final a donya Prudencia.)

ENRICH — Y vostè...
(Parlant a l'orella de donya Prudencia.)

PRUDENCIA — ¡ Si !... ¡ Potser si !...
(Fent lo mateix que don Bonifaci.)

ENRICH — D'aquest modo no perilla
la pau.

BONIFACI — No.

PRUDENCIA — No hi ha perill.

BONIFACI — (Jo, si ho faig, ho faig pel fill.)

PRUDENCIA — (¡ Ay, senyor ! Tot per la filla.)

ENRICH — ¡ La meva especialitat !
(Passant entre'ls joves.)

¡ que sortís tant bé no'm creya !

ALBERT ¿Què'ls hi deyes? (Ràpit.)

ENRIQUETA ¿Què'ls hi deya?

ENRICH Rès, fills meus : ¡ ¡ Els he casat ! !

TELÓ RÀPIT

FI

Biblioteca TEATRO MUNDIAL

CARRER DE SANT PAU, 21.—BARCELONA

OBRES CATALANES

1. La sala de rebrer
2. Un beneyt del cabàs
3. Lo ninot de mollas
4. L'agencia d'informes comercials
5. Un pa com unas hostias.
6. Toreros de pega
7. Las huelgas, o els amos y els dependents
8. A sants y a minyons...
9. Mala nit
10. De panxa al sol
11. Viatge de boda
12. Sense argument
13. La criada nova
14. El niu d'aucellets
15. La gent del ferro
16. A câ la modista
17. L'últim grahó
18. L'hereu Pruna
19. La manta
20. La qüestió son quartos
21. La meva senyora
22. En Pau de les calces curtes